

PRÁVO BYŤ ZABUDNUTÝ – PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA

Základné informácie

Len veľmi málo ľudí môže tvrdiť, že nikde nezanechali digitálnu stopu. Často to môže byť zmes sociálnych médií a informácií o nás z podujatí, ktorých sme sa zúčastnili, vecí, ktoré sme dosiahli, a občas aj správ a reportáží o nás. Všetky tieto informácie sa dajú ľahko nájsť cez vyhľadávacie nástroje.

Bola to práve nespokojnosť pána Costeju Gonzálesea s jeho digitálnou identitou, ktorá viedla Európsky súdny dvor k rozhodnutiu, že máme právo byť zabudnutí.¹

Prípad

Pán Gonzáles namietal voči skutočnosti, že ak niekto hľadal jeho meno na Googli, objavili sa tam dve oznámenia o dražbe jeho domu, ktorý sa predával, aby zaplatil dlhy na sociálnom zabezpečení. Tieto oznamy sa objavili v španielskych novinách vyše 10 rokov predtým, než podal sťažnosť a vyrovnal dlhy. No keďže tieto oznamy sa objavovali vždy, keď niekto vyhľadal pána Gonzálesea na Googli, spôsobovali mu problémy v práci.²

Proces

Pán Gonzáles poslal v roku 2010 dve žiadosti španielskemu Úradu na ochranu osobných údajov. Najprv žiadal, aby oznam stiahli z webovej stránky príslušných novín, potom žiadal španielsky Google a Google Inc., aby odstránili odkazy zo svojho vyhľadávacieho nástroja.

Španielsky Úrad na ochranu osobných údajov odmietol nariadiť novinám, aby vymazali oznam, keďže bol uverejnený podľa zákona, ale súhlasil s pánom Gonzálesom, že odkazy treba vymazať z vyhľadávania v Googli. Španielsky Google a Google Inc. sa odvolali proti rozhodnutiu na Španielskom najvyššom súde, ktorý o rozhodnutie požiadal Európsky súdny dvor.³

Rozhodnutie

13. mája 2014 Európsky súdny dvor jasne rozhodol, že máme právo byť zabudnutí a súhlasil so španielskym Úradom na ochranu osobných údajov, že Google Inc. a Google Španielsko by mali vymazať odkazy na pána Gonzálesea.

Sudcovia nežiadali, aby sa údaje automaticky vymazávali po uplynutí určitého času, ale namiesto toho rozhodli, že každý máme právo na to, aby sa odkazy na informácie vymazali, keď tie informácie sú „neprimerané, nepodstatné alebo už irelevantné či zbytočné.“⁴

¹ Pozrite „Žiadosť o predbežné rozhodnutie od Audiencia Nacional (Španielsko) podaná 9.3.2012“, dostupná na adrese <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1427291304831&uri=CELEX:62012CN0131>.

² Ako je uvedené vyššie.

³ Ako je uvedené vyššie.

⁴ Ako je uvedené vyššie.

V praxi to znamenalo, že firma Google a viaceré ďalšie firmy ako Bing, zaviedli nový systém žiadostí o odstránenie odkazov. Obyvatelia 28 členských štátov EÚ majú k dispozícii internetový formulár, v ktorom môžu požiadať o odstránenie odkazu na isté informácie, ktoré považujú za „neprimerané, nepodstatné alebo už nerelevantné“. Google vytvoril tím právnych odborníkov, ktorí majú posudzovať opodstatnenosť jednotlivých prípadov v závislosti od kritérií, ako sú vek materiálu a záujem verejnosti o získanie prístupu k obsahu. Ak žiadosť schváli, Google pošle oznámenie správcovi siete, v ktorom ho informuje, že sa zruší odkaz na meno danej osoby v príslušnom článku na Googli. Informácia však zostane na internete, a ešte vždy sa dá nájsť, ale na základe iného vyhľadávacieho kritéria. Napríklad dokument s názvom „Polícia vypočúvala Alexandra Dalkirka v súvislosti s lúpežou na Old Road 94“ už nebude možné nájsť podľa mena „Alexander Dalkirk“, ale ešte vždy sa dá nájsť, keď zadáte slová „lúpež na Old Road 94“. V skutočnosti teda článok nie je „zabudnutý“, iba je trochu ťažšie ho nájsť. Google doteraz dostal vyše 230 000 žiadostí o odstránenie informácií, z ktorých asi 60% bolo zamietnutých.⁵

Posúdenie

Ukázalo sa, že toto rozhodnutie je kontroverzné⁶ a kritizovali ho nielen poskytovatelia vyhľadávacích nástrojov, ale vo všeobecnosti aj obhajcovia slobody prejavu a ľudských práv.⁷

- Právna kritika sa zamerala na nejasnosť rozhodnutia ESD, pokiaľ ide o „právo byť zabudnutý“, ktoré vytvára mnohé neistoty pri uplatňovaní tohto rozhodnutia. Príliš široká definícia „dozorných orgánov“ a posudzovanie práv zo strany súdu, ktorý očividne dáva prednosť právu na súkromie pred ostatnými základnými právami a „nevyvažuje“ ho týmito právami, boli uvedené ako oblasti, ktoré spôsobujú obavy.⁸
- Rozhodnutie sa takisto nevyjadruje jasne o povinnostiach ostatných vyhľadávacích nástrojov a sprostredkovateľoch, iba o Googli. Čo presne je „vyhľadávací nástroj“? Google v súčasnosti ovláda takmer 90% trhu pre prevádzkovateľov vyhľadávacích nástrojov, ale rozhodnutie je dostatočne široké, takže by sa mohlo dotknúť aj menších spoločností, ktoré majú niekedy viac špecializované zameranie vyhľadávacích nástrojov a menej prostriedkov, aby si poradili s „právom byť zabudnutý“. V rozhodnutí sa podobne tvrdí, že „právo byť zabudnutý“ môže byť

⁵ Pozrite “European privacy requests for search removals,” (Európske žiadosti o odstránenie výsledkov vyhľadávania), Google (aktualizované 23.3.2015), dostupné: www.google.com/transparencyreport/removals/europeprivacy/?hl=en-US.

⁶ Pozrite napríklad: James Ball, “EU’s “right to be forgotten”: Guardian articles have been hidden by Google,” (Právo EÚ byť zabudnutý: Google skryl články novin The Guardian), The Guardian, 2.7.2015, dostupné na adrese: www.theguardian.com/commentisfree/2014/jul/02/eu-right-to-be-forgotten-guardian-google, Mathew Sparkes “Google removes more links under “right to be forgotten”,” (Google odstránil viac odkazov na základe „práva byť zabudnutý“), The Telegraph, 15.8.2014, dostupné na: www.telegraph.co.uk/technology/google/11038155/Google-removes-more-links-under-right-to-be-forgotten.html.

⁷ Citované: Sophie Curtis a Alice Philipson, “Wikipedia founder: EU’s “right to be forgotten” is ‘deeply immoral,’” (Zakladateľ Wikipédie: „Právo EÚ byť zabudnutý“ je hlboko nemorálne), The Telegraph, 6.8.2014. Dostupné na: www.telegraph.co.uk/technology/wikipedia/11015901/EU-ruling-on-link-removal-deeply-immoral-says-Wikipedia-founder.html, The ECJ ruling does not provide “the “right to be forgotten”,” (Rozhodnutie ESD nedáva „právo byť zabudnutý“), Big Brother Watch, 14.5.2014, dostupné: www.bigbrotherwatch.org.uk/2014/05/ecj-ruling-provide-right-forgotten/

⁸ Pozrite Eleni Frantziou “Further Developments in the “right to be forgotten”: The European Court of Justice’s Judgment in Case C-131/12, Google Spain, SL, Google Inc v Agencia Española de Protección de Datos,” (Ďalší vývoj „práva byť zabudnutý“: Rozhodnutie ESD v prípade C-131, Google Španielsko, SL, Google, Inc vs. Agencia Espanola de Protección de Datos), Human Rights Law Review (2014), str.8.

obmedzené „v závislosti od úlohy, ktorú dotknutá osoba hrá vo verejnom živote,“⁹ ale opäť je ťažké určiť hranicu medzi verejnou a súkromnou osobou.

- Mimo právnych aspektov sa kritika zameriava na potenciálny negatívny účinok rozhodnutia ESD. Kritici sa boja, že rozhodnutie ESD povedie k „tichým neoprávneným zásahom“¹⁰ Možnosť jednotlivcov žiadať o vymazanie údajov zvýšila obavy, že toto môže viesť k retušovaniu informácií, ktoré sú dôležité pre verejnosť, napríklad nepríjemné informácie týkajúce sa verejných činiteľov. Keďže hocikto môže požiadať o vymazanie údajov, objavili sa objavy z autocenzúry a prepisovania dejín.
- Odborníci poukázali aj na problémy spojené s uplatňovaním „práva byť zabudnutý“ – od lavíny potenciálnych žiadostí po zistenie koherentného postoja zvyšku sveta k „právu byť zabudnutý“.¹¹ Po rozhodnutí ESD sa úloha vyhľadávacích nástrojov podstatne zmenila – stali sa posudzovateľmi základných práv. Google prestal byť iba „sprostredkovateľom“, ktorý je imúnny voči povinnostiam vyplývajúcim z ochrany osobných údajov, a namiesto toho musí hrať aktívnu úlohu a zaistiť, že jednotlivci majú istú mieru kontroly nad svojou digitálnou totožnosťou.

Na druhej strane rozhodnutie privítali ľudia, ktorí kritizovali spôsob, akým internet vystavuje na obdiv časť nášho života prostredníctvom vyhľadávacích nástrojov, a to na úkor ostatných častí nášho života. Privítali ho aj mimovládne organizácie pre úlohu, ktorú by mohlo hrať v takých oblastiach, ako je rehabilitácia bývalých väzňov, alebo pre osoby, ktoré niečo napísali na internet, keď boli deti alebo mladiství, a neskôr to oľutovali.¹²

Vráťte sa na našu hlavnú stránku venovanú právu na súkromie, aby ste zistili, čo pre to robí občianska spoločnosť.

⁹ Paragraph 81.

¹⁰ “On being forgotten,” (Byť zabudnutý), The Economist, 17.5.2014, Dostupné na: www.economist.com/news/leaders/21602219-right-be-forgotten-sounds-attractive-it-creates-more-problems-it-solves-being.

¹¹ Jonathan Zittrain, “Don’t Force Google to ‘Forget,’ (Nenúťte Google zabúdať), New York Times, 14.5.2014, dostupné: www.nytimes.com/2014/05/15/opinion/dont-force-google-to-forget.html.

¹² “Tlačová správa: Reforma ochrany osobných údajov v EÚ, 2012: Európa stanovuje normy pre moderné pravidlá na ochranu osobných údajov v digitálnom veku,” Európska komisia, 22.1.2012, dostupné na adrese: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-12-26_en.htm.